

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.com

Изх. 1406
Дата ... 16.11.....2018 г.

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

**ОТ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ
СЪВЕТ**

**ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 12/2018 г.**

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Конституционно дело № 12/2018 г. е образувано по искане на Президента на Република България на **18.09.2018** г. и е по реда на чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4, предложение второ от Конституцията.

Президентът на Република България иска установяване на противоконституционност и произнасяне за съответствие с общопризнатите норми на международното право и с международни договори, по които България е страна, на § 28 в частта „издадени при упражняване на конституционните си правомощия по ръководство и осъществяване на държавното управление; в случаите, предвидени в закон, както и“; § 29, т. 1; § 55 относно чл. 217, ал. 2, изр. трето, четвърто и пето и ал. 4; § 57; § 61; § 67; § 79, т. 3; § 109, т. 2 и 3; § 111; § 114, т. 1 и 3; § 124, т. 2; § 125, т. 3; § 130 и § 133, т. 1 от Закона за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс (ЗИД на АПК), обн., ДВ, бр. 77 от

18.09.2018 г. поради противоречие с чл. 4, ал. 1 и 2; чл. 6, ал. 2, изр. 1; чл. 14; чл. 15; чл. 21; чл. 41, ал. 1; чл. 47; чл. 51, ал. 1 и 3; чл. 55; чл. 56; чл. 60, ал. 1; чл. 84, т. 1; чл. 117, ал. 1; чл. 121, ал. 3; чл. 122, ал. 1; чл. 125, ал. 2 и чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията. Вносителят на искането поддържа също, че оспорените разпоредби **не съответстват на чл. 8 и чл. 10** от Всеобщата декларация за правата на човека; **на чл. 14, параграф 1 и чл. 19** от Международния пакт за граждански и политически права; **на чл. 6, параграф 1 и чл. 10** от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС) и **на чл. 9, т. 4** от Конвенцията за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда.

С определение от **09.10.2018г.** Конституционният съд е допуснал до разглеждане по същество искането на Президента и приема, че оспорени законови разпоредби са обособени в искането в **четири основни групи**, свързани с **промяна на правилата на родовата и местна подсъдност** на определени видове административни дела; **въвеждане на закрити вместо открити заседания в касационното производство** по административни дела; **повишаване размера на простите държавни такси** за гражданите, едноличните търговци, държавните и общинските органи и за други лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги - от една страна и организациите - от друга страна, и въвеждането на пропорционални такси върху **определяем материален интерес** при подаване на касационна жалба, частна жалба и молба за отмяна на влезли в сила съдебни актове и **премахване на възможността за касационно обжалване на съдебните решения на административните съдилища по някои специални закони** - Данъчно-осигурителен процесуален кодекс, Закон за опазване на земеделските земи, Закон за опазване на околната среда, Закон за правната помощ, Кодекса за социално осигуряване, Закон за достъп до обществена информация, Закон за социално подпомагане и Закон за семейни помощи за деца.

На **18.09.2018г.** по искане на 53-ма народни представители от 44-тото Народно събрание е образувано к. д. № 13/2018 г. и е по реда на чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4, предложение второ от Конституцията.

Народните представители от 44-тото Народно събрание искат установяване на противоконституционност и произнасяне за съответствие с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е страна на следните законови разпоредби:

1. чл. 217, ал. 2, 3 и 4 изменен с § 55 от ЗИД на АПК и § 149, ал. 2, изр. 1 в частта "в закрито заседание" на ЗИДАПК (обн. ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), като противоречащи на чл. 4, ал. 1, чл. 41, ал. 1 и чл. 121, ал. 3 от Конституцията и несъответни на чл. 10 от Всеобщата декларация на ООН за правата на човека, и с чл. 6, ал. 1 и чл. 10 от КЗПЧОС;

2. чл. 227а, ал. 1, 3 и 4 АПК, създадени с § 57 ЗИД на АПК; **чл. 161, ал. 4 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс** (обн., ДВ, бр. 105 от 29.12.2005 г., последно изм. и доп. бр. 77 от 18.09.2018 г.) (ДОПК), създаден с § 79, т. 4, б. "б" ЗИД на АПК; **чл. 99, ал. 12 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)**, създаден с § 111 ЗИД на АПК, като противоречащи на чл. 4, ал. 1, чл. 19, ал. 2, чл. 56, чл. 60, ал. 1, чл. 121, ал. 1 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията и несъответни на чл. 6, ал. 1 КЗПЧОС, а само чл. 99, ал. 12 ЗООС и на чл. 9 от Конвенцията за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда;

3. чл. 235а, изр. 1 АПК, създаден с § 61 ЗИД на АПК и **чл. 242а, изр. 1 АПК**, създаден с § 67 ЗИД на АПК като противоречащи на чл. 4, ал. 1, чл. 56, чл. 60, ал. 1 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията и несъответни на чл. 6, ал. 1 КЗПЧОС;

4. чл. 160, ал. 6, изр. 2 ДОПК, създаден с § 79, т. 3 ЗИД на АПК; **чл. 20а, ал. 3, изр. 2 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ)**, създаден с § 109, т. 1 ЗИД на АПК; **чл. 24а, изр. 2 ЗОЗЗ**, създаден с § 109, т. 2 ЗИД на АПК; **чл. 38, ал. 2, изр. 2 ЗОЗЗ**, създаден с § 109, т. 3 ЗИД на АПК; **чл. 75, ал. 9, изр. 3 от Закона за подземните богатства**, изменен с § 113, т. 5, б. "б" ЗИД на АПК; **чл. 44, ал. 6, изр. 2 от Закона за правната помощ**, създаден с § 114, т. 3 ЗИД на АПК; **чл. 119 от Кодекса за социално осигуряване** в частта "с изключение на постановените по жалби срещу актовете по чл. 117, ал. 1, т. 2, б. е", изменен с § 124, т. 2 ЗИД на АПК; **чл. 40, ал. 3 от Закона за достъп до обществена информация**, създаден с § 125, т. 3 ЗИД на АПК; **чл. 13, ал. 6, изр. 2 и ал. 7, изр. 2**, от Закона за социално подпомагане, създадени с § 130 ЗИД на АПК; **чл. 10, ал. 6, изр. 2 от Закона за семейни помощи за деца**, създаден с § 133, т. 1, б. "а" ЗИД на АПК и чл. 14а, ал. 1, изр. 3 от Закон за семейни помощи за деца, създаден с § 133, т. 2 ЗИД на АПК, като противоречащи на абзац 5 от преамбюла на Конституцията; на чл. 4, ал. 1, чл. 14; чл. 15; чл. 17, ал. 1 и 3; чл. 21, ал. 1 и 2; чл. 41, ал. 1 и 2; чл. 47, ал. 1 и 2, чл. 51, ал. 1 и 2; чл. 55; чл. 56 и чл. 122, ал. 1

от Конституцията и несъответни на чл. 6, ал. 1 и чл. 10 КЗПЧОС; чл. 11 от Хартата на основните права на Европейския съюз и чл. 19 от Международния пакт за гражданските и политическите права;

5. чл. 192а, изр. 2 АПК, създаден с § 44 ЗИД на АПК като противоречащ на чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

С определение от **09.10.2018г.** Конституционният съд е допуснал до разглеждане по същество искането на народните представители от 44-тото Народно събрание. В същото определение Конституционният съд приема, че е налице тясна връзка между предмета на к. д. № 13/2018 г и предмета на к. д. № 12/2018 г. и че са сходни изложените доводи в двете искания както по чл. 149, ал. 1, т. 2, така и по чл. 149, ал. 1, т. 4, предложение второ от Конституцията. Поради това к. д. № 13/2018 е присъединено за съвместно разглеждане и решаване към образуваното преди него к. д. № 12/2018 г.

На **28.09.2018г.** по искане на омбудсмана на Република България е образувано к. д. № 14/2018 г. и е по реда на чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Омбудсманът иска установяване на противоконституционност на разпоредбите на **чл. 227а, чл. 235а и чл. 242а** от ЗИД на АПК (обн. ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 56, чл. 60, ал. 1 и чл. 120, ал. 1 от Конституцията, както и на разпоредбите на **чл. 40, ал. 3** от Закона за достъп до обществена информация, създаден с §125, т. 3 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 56, чл. 120, ал. 2 и чл. 125, ал. 1 от Конституцията; на **чл. 13, ал. 6 и 7** от Закона за социално подпомагане, създадени със § 130 ЗИД на АПК(обн. ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), поради противоречие с чл. 4, ал. 1; чл. 51, ал. 1 и 3, чл. 56, чл. 120, ал. 2 и чл. 125, ал. 1 от Конституцията; на **чл. 10, ал. 6 и чл. 14а, ал. 1** от Закона за семейни помощи за деца, създадени с §133, т. 1, б. „а“ и т. 2 ЗИД на АПК(обн. ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), поради противоречие с чл. 4, ал. 1; чл. 47, ал. 1 и 3; чл. 56; чл.120, ал. 2 и чл. 125, ал. 1 от Конституцията.

С определение от 09.10.2018г. по к. д. № 12/2018 г., определение от 09.10.2018г. по к. д. № 13/2018 г. и определение от 09.10.2018г. по к. д. № 14/2018 г. Конституционният съд на Република България е конституирал като заинтересована страна Висшия адвокатски съвет и въз основа на това изразяваме становище.

Висшият адвокатски съвет **смята за основателни исканията** по к. д. № 12/2018 г., к. д. № 13/2018 г. и к. д. № 14/2018 г. и **подкрепя изложените** от вносителите аргументи за **противоконституционност и несъответствие с редица международни договори**, по които Република България е страна на оспорените разпоредби от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.).

България първа от страните в Централна и Източна Европа приема изцяло нова демократична Конституция през 1991 г. В Преамбюла на Конституцията конституционният законодател прогласява своята решимост за създаване на **демократична, правова и социална държава**. В Конституцията от 1991 г. са отразени съвременните конституционни принципи, закрепени са основните права, уредени са основните държавни органи и е създаден Конституционният съд като **гарант за върховенството на Конституцията**. В новия ни Основен закон за първи път на конституционно ниво е уредено административното правосъдие, като съгласно чл. 120, ал. 1 от Конституцията съдилищата осъществяват контрол за законност на актове и действия на административните органи. На конституционно ниво са записани и правомощията на Върховния административен съд, като съгласно чл. 125, ал. 1 от Конституцията Върховният административен съд осъществява **върховен съдебен надзор** за точното и еднакво прилагане на законите в административното правораздаване.

Според Висшия адвокатски съвет още при приемането на ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) законодателят е следвало да направи **задълбочен анализ** за съответствието му с Конституцията и международните договори, по които Република България е страна. След приемането на 25.07.2018г. от Народното събрание на ЗИД на АПК на основание чл. 101, ал. 1 от Конституцията Президентът го е върнал за ново обсъждане, като е изложил подробно мотиви за противоконституционност. Ветото на Президента е преодоляно в Народното събрание и след обнародването му в Държавен вестник три от субектите, имащи право да сезират Конституционния съд са идентифицирали, че **едни и същи разпоредби** от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) противоречат на Основния ни закон. В исканията си до Конституционния съд Президентът, народните представители и Омбудсманът излагат идентични аргументи за противоконституционност на атакуваните разпоредби от ЗИД на АПК (обн.,

ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), като нарушаване на основополагащия принцип за правовата държава, правото на защита и др.

Правовата държава традиционно се свързва с върховенството на конституцията и с принципа на законността. Правова е държавата, в която конституцията заема най-високо място в йерархията на правните източници. Правова е държавата, в която господства принципът на законността в организацията и дейността на администрацията. Присъщи на правовата държава, приемани обикновено като производни от посочените, са и други нейни черти - **признаване и защита на правата на гражданите**, контрол за конституционност на актовете на законодателната власт, **съдебен контрол върху актовете на администрацията**. Тези черти са намерили отражение в Конституцията на Република България - на първо място в чл. 4 и чл. 5. В Решение № 15 от 1993 г. българският Конституционен съд се произнася, че Конституцията установява правото на защита на чл. 56 като основно право, което е универсално. По този начин Конституционният съд отхвърля разбирането, че текстът на чл. 56 има повече идеологически характер, поради това той, както и другите конституционни текстове, не може да има практическа приложимост

Висшият адвокатски съвет би искал да подчертае, че Конституцията от 1991 г. осигурява стабилни функционални гаранции за основните права в лицето на принципите за политическа и правна система, основани върху народния суверенитет, разделението на властите, политическия плурализъм, господството на правото, примата на международното право и отговорността на държавата за вреди. След приемането на Конституцията от 1991 г. са създадени и редица институционални и процедурни гаранции за защита на основните права. При приемането на ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) законодателят не е съобразил, че множество от приетите разпоредби **са в разрез с принципа за правовата държава, правото на защита**, социалната държава, принципа за публичността на съдебните заседания и др., а това е основание за обявяване на разпоредбите за противоконституционни.

I. Промяна на правилата на родовата и местна подсъдност на определени видове административни дела

1. Промяна в родовата подсъдност в § 28 от ЗИД на АПК в частта „издадени при упражняване на конституционните си правомощия по

ръководство и осъществяване на държавното управление; в случаите, предвидени в закон, както и“;

Висшият адвокатски съвет **подкрепя** изложените в искането на Президента аргументи, че с приетите изменения в **чл. 132, ал. 2, т. 2** в ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), с които накрая се добавя **„издадени при упражняване на конституционните си правомощия по ръководство и осъществяване на държавното управление; в случаите, предвидени в закон**, както и когато тези органи са делегирали правомощията си на съответните длъжностни лица, издадените от тях административни актове се оспорват пред съответния административен съд“ се създават **проблеми с родовата подсъдност. Правилно в искането си Президентът посочва, че с този нов текст по отношение на актовете на Министерския съвет, министър-председателя, заместник министър-председателите и министрите не са ясни правилата за родовата подсъдност, създава се правна несигурност и това може да доведе до множество спорове за подсъдност.**

Висшият адвокатски съвет също така споделя и доводите на Президента, че **чл. 132, ал. 2, т. 2** в ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) **противоречи на чл. 125, ал. 2** от Конституцията, който задължава Върховния административен съд да се произнася като първа инстанция по спорове за законността на административните актове, издадени от Министерския съвет и от министрите при упражняване на конституционно възложените им функции и правомощия по ръководството и осъществяването на държавното управление. С Решение № 8 от 2018 г. на Конституционния съд е изяснено съдържанието на текста на чл. 125, ал. 2 от Конституцията и новата уредба в **§ 28 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) в частта „издадени при упражняване на конституционните си правомощия по ръководство и осъществяване на държавното управление; в случаите, предвидени в закон, както и“** **излиза извън тълкуването на Конституционния съд.**

Според Висшия адвокатски съвет неясната уредба за родовата подсъдност създава **правна несигурност**, а това противоречи на **принципа за правовата държава**, съгласно който правните норми трябва да имат **ясно и точно съдържание**. Наред с това **неясните правила** за подсъдността, ще доведе до значителни затруднения за оспорването на тези административни актове, а това противоречи на принципа за правото на защита по чл. 56 от Основния ни закон.

Според Висшия адвокатски съвет атакуваните разпоредби **не създават ясна и безспорна** регулация. Противоречия във възприетата законодателна уредба и неяснотите са **достатъчни за обявяването** на оспорените разпоредби за противоконституционни.

Въз основа на изложеното смятаме, че законодателят необосновано е надхвърлил конституционната рамка, която поставят **принципът за правовата държава и принципът за правото на защита** затова оспореният пред Конституционния съд текст от Президента следва да бъде обявен за противоконституционен.

2. Промяна в местната подсъдност при оспорване на индивидуални административни актове въведена с **§ 29, т. 1** от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.)

Висшият адвокатски съвет подкрепя посочените в искането на Президента доводи, че новата уредба в чл. 133 на АПК, с която критерият за определяне на компетентния административен съд за оспорване на индивидуални административни актове е *постоянният адрес на физическото лице жалбоподател или седалището на посочения в акта адресат, съответно адресати* ще доведе до значителни затруднения на жалбоподателите, за които ще възникнат допълнителни разходи, ще увеличи разходите на администрациите, които директно или индиректно ще бъдат за сметка на данъкоплатците.

Висшият адвокатски съвет смята, че с новата уредба на **§ 29, т. 1** от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) необосновано законодателят затруднява достъпа до правосъдие, а това е в противоречие с принципа за правовата държава и правото на защита.

II. Закрити заседания в касационното производство

В искането на Президента на Република България са оспорени текстовете на **§ 55** относно чл. 217, ал. 2, изр. трето, четвърто и пето и ал. 4 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), като са изложени доводи за противоречие с разпоредбата на **чл. 121, ал. 3** от Конституцията и несъответствие с **чл. 10** от Всеобщата декларация за правата на човека, **чл. 14, параграф 1** от Международния пакт за граждански и политически права, **чл. 6, параграф 1** от КЗПЧОС.

В искането на народните представители от 44-тото Народно събрание по к. д. 13/2018г. са посочени същите доводи за противоконституционност и несъответствие с международните договори, по които Република България на § 55 относно чл. 217, ал. 2, изр. трето, четвърто и пето и ал. 4 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.).

Висшият адвокатски съвет подкрепя изложените и в двете искания аргументи. Предвиденото от законодателя ограничаването на публичността в касационната инстанция в оспорените разпоредби противоречи на прогласения на конституционно ниво **принцип за публичността на съдебните заседания**. Предвидената възможност делото да бъде разгледано публично **по преценка на съдията-докладчик или при направено от страните изрично искане е необосновано ограничаване** на принципа за публичност на съдебните заседания, особено когато става дума за оспорване на актове на администрацията, когато процесът следва да е публичен. Правилно в искането на Президента се посочва, че изключението от принципа за публичност трябва да се използва пропорционално, когато е налице необходимост с оглед защита на друга конституционна ценност.

III. Такси в административното производство

Пред Конституционния съд на Република България са оспорени разпоредби от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), предвиждащи промяна в таксите в административните производства, които съществено засягат достъпа до административно правосъдие.

1. Промяна в таксите за касационното обжалване

В исканията на Президента, народните представители и омбудсмана до Конституционния съд са изложени сходни доводи за обявяване за противоконституционни разпоредбите на § 57; § 61; § 67 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.).

Висшият адвокатски съвет подкрепя изложените от вносителите на исканията до Конституционния съд съображения за противоречие с Конституцията на разпоредбите на § 57, § 61, § 67 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.), с които са въведени нови такси за касационното обжалване, такси за частните жалби и такси за производствата по отмяна.

Според Висшият адвокатски съвет въведените нови такси са прекомерни, несъразмерни и непропорционални, а това противоречи на принципа за правовата държава. В Преамбюла на Конституцията ни от 1991

г. конституционният законодател е прогласил като основна ценност създаването на демократична, правова и **социална държава**. Висшият адвокатски съвет смята, че с оспорените разпоредби законодателят е създал **социална несправедливост**. Във връзка с това следва да се спомене, че прокламираната в абзац 5 от Преамбюла на Конституцията решимост на държавата за създаване на **социална държава** изисква от законодателя при **приемането на правните норми на действащото законодателство винаги да бъде отчитана социалната функция на държавата**. При приемането на оспорените разпоредби на ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) законодателят е допуснал да възникне **една социална несправедливост**, което е в съществено противоречие с прокламирания в Преамбюла на Конституцията ни принцип за социалната държава.

Оспорените пред Конституционния съд разпоредби на § 57, § 61, § 67 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) противоречат и на принципа за правовата държава и неговите основополагащи елементи. Конституционният съд на Република България вече е имал възможност да изясни елементите на принципа за правовата държава. В Решение № 1 от 2005 г. Конституционният съд на Република България посочва, че принципът за правовата държава се състои от два елемента: „**принципа за правната сигурност (формалния елемент)**, така и **принципа за материалната справедливост (материалния елемент)**. „Правова държава” означава упражняване на държавна власт на основата на конституция, в рамките на закони, които материално и формално съответстват на конституцията и които са **създадени за запазване на човешкото достойнство, за постигане на свобода, справедливост и правна сигурност**”. Като проявление на принципа за правовата държава е създаването на правна уредба, която да **гарантира спазването на двата елемента на този принцип**. При приемането на оспорените текстове на § 57, § 61, § 67 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) законодателят **не се е съобразил с втория елемент на принципа за правовата държава- материалната справедливост**.

Според Висшият адвокатски съвет изискването за определеност, яснота и недвусмисленост на правните норми е висше проявление на правовата държава. С оглед на това използването на понятието „**материален интерес**” в разпоредбата на § 57 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) е в противоречие с изискването за определеност, яснота и недвусмисленост на правните норми, т.е. не съответства на принципа за правовата държава, прогласен в Основния ни закон от 1991 г.

Висшият адвокатски съвет също така смята, че с оспорените текстове на § 57, § 61, § 67 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) се нарушава и право на защита, като всеобщо и основно право, което се реализира чрез различни възможности за защита. Поради това, че нови таксите са прекомерни, несъразмерни и непропорционални и не са съобразени с реалните доходи на лицата (чл. 60, ал.1 от Конституцията), това ще стане пречка за упражняването на конституционно прогласеното правото на защита.

IV. Премахване касационното обжалване на съдебните решения на административните съдилища по някои специални закони

1. Премахване на касационно обжалване в Данъчно-осигурителен процесуален кодекс, Закон за опазване на земеделските земи, Закон за опазване на околната среда

В искането на Президента на Републиката до Конституционния съд са изложени доводи за противоконституционност на текстовете на § 79, т. 3; § 109, т. 2 и 3; § 111 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) по отношение на премахването на касационно обжалване.

Подобни съображения излагат и народните представители като оспорват премахването на касационното обжалване в разпоредбите на § 79, т. 3, § 79, т. 4, б. "б", § 109, т. 1, § 109, т. 2, § 109, т. 3 § 111 ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.).

Според Висшия адвокатски съвет премахването на касационното обжалване в оспорените в ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) се нарушава правото на защита. Ограничаването на правото на защита до една съдебна инстанция може да бъде оправдано, само ако се налага, за да балансира с друга конституционна ценност. Основното правомощие на Върховния административен съд съгласно чл. 125, ал. 1 от Конституцията е да осъществява върховен съдебен надзор за **точното и еднакво прилагане на законите** в административното правораздаване. С премахването на касационното обжалване необосновано се изключва възможността да бъде извършена проверка за законосъобразност на първоинстанционното решение. На практика може да се стигне до постановяване на нищожни, недопустими или неправилни решения на първата инстанция и по този начин да бъдат засегнати основни конституционни права. Поради това премахването на касационното обжалване е необосновано и оспорените пред

Конституционния съд разпоредби следва да бъдат обявени за противоконституционни.

2. Премахване на касационното обжалване в Закона за правната помощ, Кодекса за социално осигуряване, Закона за достъп до обществена информация, Закона за социално подпомагане и Закона за семейни помощи за деца

В искането на Президента на Република България са оспорени разпоредбите на § 114, т. 1 и 3; § 124, т. 2; § 125, т. 3; § 130 и § 133, т. 1 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.).

Народните представители оспорват § 113, т. 5, б. "б", § 114, т. 3, § 124, т. 2, § 125, т. 3, § 130, § 133, т. 1, б. "а", § 133, т. 2 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.).

Омбудсманът на Република България също така оспорва разпоредбите на § 125, т. 3, § 130, § 133, т. 1, б. „а“ и т. 2 от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.).

Висшият адвокатски съвет подкрепя всички съображенията за противоконституционност на премахване на възможността за касационно обжалване на съдебните решения на административните съдилища по някои специални закони.

Висшият адвокатски съвет би искал да добави, че тези разпоредби противоречат на прокламирания в Преамбюла на Конституцията ни от 1991 г. принцип за социалната държава, т.к. при създаването на уредбата законодателят не е отчел социалната функция на държавата. Премахването на касационното обжалване лишава гражданите от възможност за упражняване на ефективна защита на техни основни социални права, т.к. първоинстанционното съдебно решение няма да може да бъде проверено, а това може да доведе до възникване на социална несправедливост. Въз основа на това разпоредбите за премахване на касационното обжалване следва да бъдат обявени за противоконституционни поради противоречие с правото на защита (чл. 56 от Конституцията) и прокламираната в абзац 5 от Преамбюла на Конституцията решимост на държавата за създаване на **социална държава**.

Висшият адвокатски съвет намира също, че оспорените разпоредби на ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) ще затруднят и българската адвокатура да оказва правно съдействие и защита на свободите, правата и законните интереси на физическите и юридическите лица поради това, че

необосновано се ограничава правото на защита съгласно чл. 56 от Конституцията.

Въз основа на изложеното Висшият адвокатски съвет намира, че исканията на Президента на Република България, на народните представители от 44-тото Народно събрание и на Омбудсмана са **основателни** и оспорените пред Конституционния съд разпоредби от ЗИД на АПК (обн., ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.) трябва са бъдат **обявени за противоконституционни** като несъответстващи на принципа за социалната държава от абзац 5 от Преамбюла на Конституцията, **чл. 4, ал. 1** (принципа за правовата държава), **чл. 56** (принципа за правото на защита), **чл. 41, ал. 1**, **чл. 47, ал. 1 и 3**, **чл. 51, ал. 1 и 3**, **чл. 60, ал. 1**, **чл. 120, ал. 1**, **чл. 121, ал. 3** и **чл. 125, ал. 1 и 2** от Конституцията на Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА